

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن:۵۴۰ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: مصمیم

شتر

شنبه ۸ آذر ۱۴۰۴ • ۸ جمادی‌الثانی ۱۴۴۷ • ۲۹ نوامبر ۲۰۲۵ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۲۶۶ • ۱۲ صفحه اذان ظهرتهران ۱۱:۵۳ • اذان مغرب ۱۷:۱۱ • اذان صبح فردا ۵:۲۶ • طلوع آفتاب ۶:۵۵

در میانه تشدید خشکسالی و افت کم‌سابقه بارش‌ها،تازه‌ترین تصاویر از سدهای ارداک، طرق و کارده در خراسان رضوی تا سد پیشین در سیستان، واقعیتی تلخ را نمایان می‌کند؛ مخازنی که زمانی منبع امید و حیات شرق کشور بودند، امروز با پهنه‌های خشک، خطوط پس‌نشینی آب و کاهش چشمگیر ذخایر، روایتگر بحران آبی گسترده‌ای هستند که زندگی شهرها، روستاها و کشاورزی منطقه را در آستانه همدار جدی قرار داده است. عکس: سپیده مهاجر، ایسا

www.sharghdaily.com
apararat:tasvirshargh
Telegram:SharghDaily
youtube:sharghdaily
twitter:sharghdaily
instagram:sharghdaily1

کودکی جامانده در دود

سعیدنبی

مستندساز

داده دقیق و هوشمند ندارد، آیا «فاصله حکمرانی» را می‌تواند مدیریت کند؟ دراین‌میان آسیب‌پذیرترین گروه کودکان‌اند. مطالعات معتبر جهانی تصویر انکارناپذیری ارائه می‌دهند: در چین، پژوهش گسترده‌ای روی بیش از ۱۰ هزار زوج نشان داد افزایش ۱۰ میکروگرم ذرات معلق کمتر از ۲.۵ میکرون موجب ۱۱ درصد کاهش باروری می‌شود. در آمریکا و کانادا، تحقیقات بیش از ۱۵ سال نشان داده آلودگی هوا احتمال نقایض مادر زادی قلب و دیواره شکمی جنین را افزایش می‌دهد و مطالعه دانشگاه کینگز کالج لندن نیز از افزایش بستری‌های روان‌پریشی کودکان و نوجوانان در شرایط بحرانی هوا می‌گوید. کارشناسان عقیده دارند تنها هزینه درمان آسم کودکان در سال ۱۴۰۴ در تهران بیش از هفت‌هزارو ۵۰۰ میلیارد تومان تخمین زده شده است و اگر روند فعلی ادامه یابد، ایران احتمالاً بیش از سالمندی جمعیت دچار «سالمندی شناختی» می‌شود. تناقض بزرگ دیگر اجرای سیاست «افزایش جمعیت» با چگونگی اجرای «قانون هوای پاک» است و پاسخ به این سؤال را دشوار کرده، آیا افزایش جمعیت بدون تضمین «محیط سالم» امکان‌پذیر است؟ تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد چین طی برنامه پنج‌ساله «چنگ با آلودگی» با ارتقای استاندارد سوخت، تعطیلی موقت و مرحله‌ای صنایع آلاینده، انتقال واحدهای صنعتی و نصب فیلترهای آنلاین توانست در کمتر از پنج سال میانگین ذرات معلق کمتر از ۲.۵ میکرون پکن را ۴۳ درصد کاهش دهد. کره جنوبی تنها در ۱۸ ماه، با استانداردسازی سوخت کم‌گوگرد و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، تمرکز بر مناطق مدرسه‌محور و پایش آنلاین، آلودگی گاز نیتروژن را حدود ۳۰ درصد کاهش داد و شیلی با پذیرش

دغدغه‌خوانی

آیا سلامت دانش‌آموزان برای آموزش و پرورش مهم است؟

محمد برومند

مشاورمدرسه

با دقت نبوده است. هر دانش‌آموز تیزبینی به راحتی می‌فهمد که این سؤالات کدام‌ها هستند. بنابراین می‌تواند به‌سادگی پاسخ‌هایی نادرست به این آزمون بدهد و سامانه نیز متوجه آن نشود.

سوم، در نهایت قرار است دانش‌آموزان بر اساس نتایج آزمون‌نشان رنگ‌بندی شوند و آنهایی که رنگ‌شان قرمز می‌شود به‌عنوان دانش‌آموز مشکل‌دار شناخته شده و سپس مورد بررسی مشاور مدرسه قرار می‌گیرند و بعد از آن در مراکز مشاوره مناطق ادارات کل آموزش و پرورش طی دو تا چهار جلسه مورد بررسی و مداخله قرار می‌گیرند. سؤالات و ابهام‌های بزرگ در این میان آن است که آیا دانش‌آموزی که رنگ آزمون غربالگری‌اش قرمز شده با چهار جلسه نیم‌بند مشکلس حل می‌شود و اگر چنین است چه رنگ قرمز رقیقی؟ بر اساس داده‌های به‌دست‌آمده، تاکنون ۳۰ درصد از دانش‌آموزان مناطق شهر تهران در این آزمون رنگ‌شان قرمز شده است. این چه رنگ قرمزی است که وضعیت دانش‌آموزان شهر تهران را مشکل‌دارتر می‌آیند؟ جمعیت تهران نشان می‌دهد؟ چراکه بر اساس مطالعات وزارت بهداشت حدود ۲۵ درصد از شهروندان با مشکل روانی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. سؤال دیگر این است که آیا آموزش و پرورش به اندازه تعداد دانش‌آموزان قرمزشده مشاور کافی و مجرب در اختیار دارد که بتواند جلسات مشاوره‌ای باکیفیت با آنها برگزار کند؟ موضوع رصد و پایش آسیب‌های اجتماعی که مدیران مدارس تکمیل می‌کنند نیز از جمله اقداماتی است که بیشتر نمایشی بوده و آمارها چندان نشان‌دهنده واقعیت‌ها نیستند. این دو اقدام در ذیل فعالیت‌های آموزش و پرورش برای حفظ و ارتقای سلامت روان دانش‌آموزان نشان‌دهنده این است که این نهاد بزرگ آموزشی و تربیتی متأسفانه در دام بوروکراسی داده‌محور افتاده و صرفاً می‌خواهد نشان دهد که سهم خود را در نظام مراقبت‌های اجتماعی دانش‌آموزان

اوایل هفته گذشته و با شدت یافتن دوباره آلودگی هوا در ابرشهر تهران، دبیر کارگروه اضطرار آلودگی هوا اعلام کرد که نماینده آموزش و پرورش در جلسه این کارگروه با تعطیلی مدارس مخالفت کرد.

ایین خبر کوتاه ذهن هر ایرانی را به تأمل وامی‌دارد که آیا واقعا سلامت دانش‌آموزان برای مدیران این نهاد مهم است؟ و وقتی درمورد سلامت سخن می‌گوییم سلامت روان و سلامت جسم را توامان درنظر داریم. مدیران آموزش و پرورش بارها و بارها تکرار کرده‌اند که سلامت دانش‌آموزان برایشان بسیار مهم است. گواه این ادعایشان نیز آمارهای فعالیت‌های متعددشان برای حفظ و ارتقای سلامت دانش‌آموزان است. اما بایبذ با درنظرگرفتن چند نمونه در زمینه سلامت روان دانش‌آموزان این ادعا را بشکافیم و از منظر تفکر نقادانه آن را واکاوی کنیم. یکی از گسترده‌ترین فعالیت‌های معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش در سال‌های اخیر که بخش اعظمی از جلسات این معاونت در سطح وزارتی، استانی و ادارات کل و مناطق را به خود اختصاص می‌دهد، برگزاری دو فعالیت ذیل نظام مراقبت‌های اجتماعی دانش‌آموزان (نماد) یعنی آزمون غربالگری سلامت روان و رصد و پایش آسیب‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان است. بسیاری از بخش‌نامه‌های وزارتی در ماه‌های آبان و آذر مربوط به این دو فعالیت است که مدیران و مشاوران مدارس را ترغیب یا مجبور می‌کند که بخش عمده توجهشان را به این دو فعالیت اختصاص دهند. تا اینجا به‌نظر می‌رسد که چقدر خوب است که مدیران آموزش و پرورش به فکر سلامت روان دانش‌آموزان هستند. اما به نظر می‌رسد این نتیجه‌گیری چندان با واقعیت سازگار نیست. بایبذ به صورت جزئی‌تر به این اقدامات بنگریم: آزمونی با ۵ سؤال برای دانش‌آموزان طراحی شده که آنها باید به تمامی سؤالات پاسخ دهند.

اول اینکه هیچ مطالعه منتشرشده‌ای در مورد روایی و اعتبار این آزمون وجود ندارد و بنابراین معلوم نیست که اعتبار این آزمون چقدر است. دوم، پنج سؤال در بین این ۸۵ سؤال وجود دارد که اگر دانش‌آموز به‌درستی به آنها پاسخ ندهد گواه آن است که پاسخ‌هایش

یادداشت

«دام‌گستری برای مجرم» ممنوع یا مجاز؟

علی‌رضا دباغی

وکیل پایه یک دادگستری

مسئله دام‌گستری از آن موضوعاتی است که مرز میان اخلاق، عدالت و کارکرد دولت را در هم می‌آمیزد. از یک طرف، می‌توان از آن به‌عنوان دخالت نادرست دولت در آزادی انسان یاد کرد و از طرف دیگر، می‌توان گفت بدون این ابزار بسیاری از جرائم پنهان اساساً قابل کشف نیستند. به همین دلیل هم در حقوق و هم در فلسفه، دام‌گستری همیشه محل مناقشه بوده است.

۱. دلایلی که می‌تواند ممنوعیت دام‌گستری را توجیه کند

الف) مسئله اراده و مسئولیت: مبنای هر نظام کیفری این است که انسان با اختیار خودش مرتکب جرم می‌شود. اگر مأمور دولت شرایطی بسازد که فرد در حالت عادی در آن قرار نمی‌گرفت، مسئولیت اخلاقی فرد مخدوش می‌شود. کسی که تحت وسوسه، قریب یا طراحی دولت لغزش پیدا می‌کند، همان فردی نیست که آزادانه جرم را انتخاب کرده باشد.

ب) دولت حق ندارد جرم تولید کند: وظیفه دولت مقابله با جرم موجود است، نه اینکه خودش «صحنه جرم» بسازد تا در آن کسی را گرفتار کند. وقتی جرم با ابتکار دولت ایجاد شود، دیگر نمی‌توان گفت مجرم واقعی فرد است؛ بلکه این دولت است که او را در این مسیر قرار داده است.

ج) ناسازگاری با کرامت انسانی

در نگاه‌های اخلاقی محور یا مبتنی بر حقوق طبیعی، تحریک انسان به ارتکاب جرم-حتی اگر به‌ظاهر برای کشف جرم باشد-نوعی تحقیر کرامت اوست. درست مثل اینکه پزشک برای اثبات مهارتش اول بیمار درست کند.

د) زمینه سوءاستفاده و بی‌عدالتی: دام‌گستری ذاتاً پنهانی است. چنین ابزارهایی همواره خطر سوءاستفاده دارند:

برای پرورنده‌سازی، حذف رقیب، تطهیر عملکرد دستگاه‌ها با اعمال نفوذ سیاسی، عدالت کیفری نیازمند شفافیت است و دام‌گستری خلاف جهت این اصل حرکت می‌کند.

ه) تعارض با اصل قانونی‌بودن جرم و مجازات: اگر جرم بدون دخالت دولت اصلاً رخ نداده، پس دولت در واقع فرد را وارد حوزه‌ای کرده که قانون برای آن مجازات تعیین کرده است. این حالت با بنیاد «جرم‌انگاری واقعی» و اصل قانونی‌بودن جرم و مجازات سازگار نیست.

۲. دلایلی که می‌تواند قانونی‌بودن دام‌گستری را توجیه کند

الف) آشکارشدن آمادگی مجرم‌انه: مدافعان دام‌گستری معمولاً می‌گویند دولت گدشت جرمی نمی‌سازد؛ بلکه فقط شرایطی ایجاد می‌کند که «آمادگی درونی» فرد ظاهر شود. کسی که با یک پیشنهاد ساده جذب جرم می‌شود، احتمالاً چنین تمایلی را از قبل داشته است.

ب) پیشگیری از وقوع جرائم سنگین: در برخی جرائم، مخصوصاً جرائم سازمان‌یافته یا اقدام‌های تروریستی، امکان صبرکردن تا وقوع جرم وجود ندارد. دام‌گستری کمک می‌کند خطر قبل از تحقق آشوب خنثی شود.

ج) کشف جرائم پنهان: بسیاری از جرائم-مثل رشوه، قاچاق، پول‌شویی، خرید و فروش سوار-ممنوع-به‌طور معمول افشا نمی‌شوند و تنها با دام‌گستری قابل اثبات‌اند. بدون آن، بخش بزرگی از فساد اصلاً دیده نمی‌شود.

د) ایجاد بازدارندگی عمومی: وقتی افراد بدانند ممکن است پیشنهادی غیرقانونی در واقع آزمایشی از سوی دولت باشد، احتمال ارتکاب جرم کاهش پیدا می‌کند. این نوع «بازدارندگی ساختاری» یکی از انگیزه‌های اصلی استفاده از دام‌گستری است.

ه) جدایی اخلاقی از حقوق: در دیدگاه‌های اثبات‌گرایانه، قانون الزاماً دنباله‌رو اخلاق نیست. اگر دام‌گستری به نظم اجتماعی کمک کند، می‌تواند مشروع تلقی شود، حتی اگر از منظر اخلاقی مورد بحث باشد.

مع‌الوصف، دام‌گستری در نقطه تلاقی دو ارزش بنیادین قرار دار: از یک طرف کرامت انسانی، اراده آزاد و پاک‌دست‌بودن دولت و از طرف دیگر امنیت عمومی، پیشگیری و کشف جرائم پنهان. هر نظام حقوقی مجبور است بین این دو ارزش تعادلی برقرار کند و هر انتخابی در این حوزه بهایی اخلاقی دارد. به همین خاطر، مسئله دام‌گستری همیشه از جنس مسائل «خاکستری» باقی می‌ماند؛ نه می‌توان آن را مطلقاً درست دانست و نه مطلقاً نادرست.

طنزخوانی

طبقه در حال احتضار متوسط

آردین سیارسریع

خدا را شکر که بلک فرایدی تمام شد. فروشگاه‌ها کم مانده بود زنگ خانه‌مان را بزنند که بیا از ما جنس بخر. ۳۰ درصد تخفیف گذاشته‌ایم. آدم رویش هم نمی‌شود بگوید گیریم ۳۰ درصد هم تخفیف گذاشتید، آن ۷۰ درصد را ما از کجا باید بیاوریم؟ من خودم هفت هشت سال پیش که از الان وضعم بهتر بود، خطبی کردم، آدمم باکلاس رفتار کنم و کیفی از یکی از فروشگاه‌های معروف چرم خریدم؛ بندگان خدا هنوز هم که هنوز است، بعد از هشت سال پیامک می‌دهند که تخفیف گذاشته‌ایم، بیا از ما خرید کن! درواقع این عزیزانی که برند چرم دارند تنها کسانی هستند که هنوز از من ناامید نشده‌اند و فکر می‌کنند من دوباره می‌توانم دست‌انم را بگذارم روی زانویم و بلند شوم. از این جهت از امید واهی عزیزان سیاس‌گزارم، اما لازم است کمی روشن‌تان کنم. بین عزیزجان! داری لگد به مرده می‌زنی. توی این قبری که فاتحه می‌خوانی کسی نیست. آن موقع حقوق من ۱۵ میلیون بود. چهار میلیونش را دادم به شما کیف خریدم. الان حقوق من ۱۷ میلیون است و کیف شما شده ۲۵ میلیون. یعنی اگر شما خودتان را تا انتها فشار بدهید و هشت تومان آف بزنید، من باید کل حقوقم را بدهم به شما و کیف بخرم. تا آخر ماه تمام اموال‌م را باید با آن کیف بگذرانم. کیف را بخورم، کیف را بیوشم و از همان کیف برق تولید کنم. نمی‌دانم اطلاع دارید یا نه، دیگر تمام شد آن دورانی که طبقه متوسط می‌توانست بریزپاش کند. طبقه متوسط مرد. تمام شد. طبقه متوسط هنر کند الان بتواند یک کتاب بخرد و یک قلب از ته‌مانده ماچای طبقات بالاتر بخورد. البته بهتر که تمام شد. چی بود این طبقه متوسط؟ یک‌عده غرغروی عینکی زبان‌دار از نمی‌نشدند دور هم فاز، شهربودنی و مطالبه‌گری نمی‌داشتند و هرچه می‌شد داد می‌زدند آیا! حقوق فردی ما چه شد و دموکراسی کجا رفت و نهادهای مدنی چرا شکل نمی‌گیرد و این‌دست مزخرفات. الان به لطف دستاوردهای اقتصادی‌ای که حاصل شده، خوشبختانه درگیر مسائل مهم‌تری است و دارد فکر می‌کند که آیا بنزین سهمیه‌ای به ماشینش تعلق می‌گیرد یا نه. بماند تهران یا خانه را تحویل بدهد و برگردد شهرستان در باغچه سب‌زمینی و پیاز بکارد. رابطه‌ها هم همه Ctrl+Z خورده؛ اگر زن و شوهر بودند الان جدا شده‌اند، اگر نسوی رابطه بودند الان دوست معمولی‌اند، اگر دوست معمولی بودند الان فقط استوری‌های هم را لایک می‌کنند. به این ترتیب می‌توان امیدوار بود که ادامه نسل طبقه متوسط هم تقریباً کُتسل است و در آینده فقط اسامال خواهیم داشت و دو ایکس. غرض از این همه غرغر و طنز بی‌مزه، اینکه ای عزیزان چرم‌فروش! لطفاً امیدتان را به من از دست ندهید. پیامک نفرستید. اصلاً همه اینها به کنار، خودتان عقلتان نمی‌رسد هر روز به یک خط که ۹۳۸ ایرنسل است نکویید یا محصول چرم لوکس بخر؟ طبقه متوسط را این‌قدر راضی نکندید. بگذارید این دم دمای آخر، با آرمش از بین برویم!

خبرخوانی

ببر سفید کیست؟

چند روزی است که رسانه‌های معتبر آلمانی همچون بیلد و اشپیگل از یک دانشجوی ایرانی-آلمانی گزارش داده‌اند. دانشجویی که به نظر می‌رسد در ترغیب افراد علاقه‌مند به خودکشی مؤثر بوده و بعضی از آنها را ترغیب کرده است. طبق گزارش اداره جنایی هامبورگ و آن‌طوره که یورونیوز اطلاع‌رسانی کرده است این دانشجو دارای «اختلال بسیار پیچیده» است. نام کوچک او در رسانه‌ها منتشر شده و عده‌ای معتقدند نباید اجازه تحصیل در رشته پزشکی به او داده شود؛ چراکه تحصیل در این رشته به او این امکان را می‌دهد که «فانتزی‌های آسیب‌رسان» خود را عملی کند. برخی رسانه‌ها به این موضوع هم اشاره کردند که «ببر سفید جرم‌های کودک‌آزاری و جرائم پدوفیلی هم مرتکب شده است». این دانشجو در شبکه‌های آنلاین نوجوانان را به انجام اعمال سادیستی و خشونت‌آمیز ترغیب می‌کرده است. طبق تحقیقات مجله آلمانی اشپیگل، شبکه آنلاین کودک‌آزاری Com و گروهی که با نام ۷۴۶ شناخته می‌شود و به این شبکه وابسته است، عامل مرگ تعداد بیشتری از افراد هستند.

رئیس پلیس فتای استان فارس از دستگیری سه کلاهبردار که با دسترسی غیرمجاز به شبکه اجتماعی یک شهروند، مبلغ ۴۰ میلیارد ریال از حساب رمزارز وی برداشت کرده بودند، خبر داد. مأموران پس از اقدامات فنی موفق شدند سه نفر را در یکی از استان‌های غرب کشور شناسایی و آنها را دستگیر کنند.

متهمان در ابتدا منکر هرگونه اقدام مجرمانه شدند، ولی پس از مواجهه با مستندات و ادله دیجیتال، لب به اعتراف کشوندند و هدف از این کار را درآمدزایی عنوان کردند.

۴۰ میلیارد ریال

رئیس پلیس فتای استان فارس از دستگیری سه کلاهبردار که با دسترسی غیرمجاز به شبکه اجتماعی یک شهروند، مبلغ ۴۰ میلیارد ریال از حساب رمزارز وی برداشت کرده بودند، خبر داد. مأموران پس از اقدامات فنی موفق شدند سه نفر را در یکی از استان‌های غرب کشور شناسایی و آنها را دستگیر کنند.

متهمان در ابتدا منکر هرگونه اقدام مجرمانه شدند، ولی پس از مواجهه با مستندات و ادله دیجیتال، لب به اعتراف کشوندند و هدف از این کار را درآمدزایی عنوان کردند.

۲۷۹ نفر

آتش‌سوزی مهیب یک مجتمع مسکونی که از روز پنجشنبه آغاز شد، تاکنون جان ۹۴ نفر را گرفته و ده‌ها زخمی بر جا گذاشته است. اداره آتش‌نشانی هنگ‌کنگ اعلام کرد بیش از ۷۰ نفر -ازجمله ۱۱ آتش‌نشان- در این حادثه مصدوم شده و حدود ۹۰۰ نفر از ساختمان و مناطق اطراف آن تخلیه شده‌اند. «جان لی» رئیس منطقه هنگ‌کنگ اعلام کرده بود ارتباط با ۲۷۹ نفر از ساکنان قطع شده است. پلیس پنجشنبه به دفتر شرکت «پرستیز» -که در تعمیرات ساختمان نقش داشته- یورش برده و اسناد آن را توقیف کرده است.